
ELS GOIGS DE SANT EUDALD

Dr. R. BONET I LLACH

Se celebrà l'any 1981 el mil quatre-cents aniversari del martiri del gloriós Patró de la Vila de Ripoll, Sant Eudald, ocorregut a Ax-les-Thermes, a l'Ariège (França), l'11 de maig de 581.

Sant Eudald va néixer en un dels vessants dels Alps, a Lombardia, l'antiga Gàl·lia Cisalpina, l'any 535, de família goda i idòlatra. Per les lleis de la nació, fou dedicat a la vida dels camps.

En arribar als disset anys, edat fixada pels decrets imperials per a la investidura de guerrer, Eudald rebé la llança i la "spatha", l'espasa de dos talls característica dels gots. Eudald era un gran caçador. Perseguint un dia un isard es desvià i la Providència dirigí els passos d'aquell jove pagà a un ermità venerable que vivia entre aquelles afraus, anomenat Pancraç. Fets amics, Eudald sovintejà la cova de l'ermità i convençut, amb el temps, de la follia del paganisme, rebé de mans de Pancraç el Sant Baptisme.

Per evitar les ires dels pares i per no exposar Eudald a una apostasia possible, deixaren aquelles terres i es dirigiren a Portvendres i, no lluny d'Elna s'internaren en un desert i reprengueren llur vida ermitana.

Els principis d'aquesta nova vida per Eudald foren dificultosos. No faltaren temptacions de tornar amb els seus. Però Eudald venç la temptació amb la gràcia de Déu, i s'aferma a seguir el Crist amb aquella vida de penitent.

Mort Pancraç, s'encaminà Eudald, per inspiració divina, a Tolosa del Llenguadoc, ric planter, en aquell temps, d'ànimes escollides. D'aquestes, tres són interessants en la vida d'Eudald: el sacerdot Joan i els seus deixebles Raimon i Vicenç que formaven una petita comunitat, units amb el sant vincle de la caritat cristiana. Amb ells anà a viure Eudald que tindria aleshores trenta-vuit anys.

Admirat Joan de les virtuts que adornaven aquell ermità —tan cast i docte en la Sagrada Escriptura— el proposà per sacerdot i fou en tan santa escola on Eudald terminà la seva preparació per a aquesta altíssima dignitat. I Déu donà a Eudald, juntament amb la gràcia del sacerdoci, el do del miracle.

Obrà, en efecte, curacions prodigioses i fins la resurrecció d'un nen, fill d'un amic del Sant, anomenat Profà. La fama de la seva santedat s'estengué pertot arreu. Eudald no pogué viure amb aquesta aurèola i amb tota humilitat demanà tornar a la vida de solitud per exercir-hi, conjuntament, la vida ermitana i l'apostolat. Profetitza una nova persecució dels arrians contra els catòlics, i havent obtingut relíquies de Sant Sadurní, bisbe i màrtir de Tolosa, emprengué el camí a Catalunya, on edificà l'església o capella a Sant Sadurní, en terres d'Urgell, i allà col·locà les relíquies.

Eudald es trobava a Roma l'any 580 quan arribà la trista notícia que els bisbes arrians d'Espanya i els de la Gàl·lia Gòtica, reunits en el conciliàbul de Toledo, sota el poder absolut de Leovigild, havien redactat fórmules enganyadores per atraure's els catòlics.

Ha escrit Lacordaire que era propi dels grans homes buscar la principal necessitat del temps en què vivien i consagrar-s'hi. Posar fi a les lluites i divisions entre els catòlics, ocasionades pel funest error de l'arrianisme, era la necessitat cabdal d'aquell temps malaurat.

Eudald fou, doncs, aquest home providencial per esfondrar l'arrianisme a Catalunya i al Migdia de França. Per això hi consagrà tot el seu apostolat, les seves energies, la seva vida.

El seu zel i la seva caritat no coneixien límits; els apòstates trobaren en ell el Pastor que els retornà a la cleda del bon Jesús, i els que havien romàs fidels, una força i un puntal per seguir llur fe.

En passar Eudald per la Baixa Provença predicant el sant Evangeli, Déu permeté que per l'oració de l'inclit sacerdot brollés una font de la dura penya, miracle que ocasionà diverses conversions. Els arrians el portaren pres a la presó de Cimies, sobre Niça, on salvà la muller de l'escarceller que estava agonitzant després de tres dies d'un part molt difícil; salvà la mare i el fill. Agraïts, els esposos es convertiren al catolicisme, cosa que encengué les iras del governador. Els quatre pogueren escapar de la mort gràcies a un nou miracle: haver ressuscitat el fill del governador, que havia mort ofegat. Durant una mesada que Eudald passà amb ells obtingué que molts abjuresin de llurs errors.

Recorregué, també els pobles de la Septimània —els de l'altra banda del

Pirineu— confutant els errors de l'arrianisme fins que arribà a Ax, ciutat que seria el testimoni del seu martiri. En efecte, el governador de la ciutat, anomenat Gulielm, sabedor de les conversions obrades per Eudald donà l'ordre de detenció. Portat a la presó, li donaren un vas de metzines, però havent fet Eudald el senyal de la creu, aquestes no li feren cap mal. Fou inútil tot el que s'usà per a fer-lo renegar de la seva fe. Ni les promeses, primer, ni les amenaces, després, feren trontollar la fe d'Eudald. Les seves espatlles sofriren punyents fuetades i els seus costats foren nafrats amb ferros fins a convertir-los en una ferida repugnant... Caigut a terra sense sentits, fou arrossegat pels carrers i, creient-lo ja mort, el tiraren daltabaix de la muralla de la ciutat.

Hores després recobrà el coneixement i pogué arribar Eudald a una gruta natural on el trobà el seu antic mestre espiritual Joan, el qual, a la primera avinentesa, se l'emportà a Tolosa. Passat un temps, i ja del tot restablert, Eudald es posà novament en camí cap aquelles terres urgellenques on, anys enrera, havia fundat l'església de Sant Sadurní. Per la via romana es dirigeix a Llivia, però, en arribar a l'entorn d'Ax, fou reconegut i detingut i el turmentaren atroçment. Allà sofreix el suplici de la **kobila**, conegut popularment per la bóta eriçada de claus. La víctima solia perdre el coneixement al tercer giravolt i moria després del cinqué.

Eudald fou tret del turment i mentre el botxí s'esforçava a clavar-li tres claus al cap, Gulielm clavà al cor de l'invicte màrtir el seu espasí. Era l'onze de maig de l'any 581 i Eudald comptava quaranta-sis anys d'edat.

Diu el *Suplement del Martirologi Gal·lica*: "Impietosament destrossat, lliurà l'ànima en la seva innocència". En efecte, Eudald se'ns mostra amb la palma del martiri a les mans i amb la gloriosa testa aureolada amb la corona teixida de lliris i d'assutzenes de les verges.

Enterrat ocultament el cos de Sant Eudald pels catòlics d'Ax, juntament amb terra i pedres regades amb la seva sang, l'any 587 —acabada la persecució arriana— les restes del Sant foren traslladades a l'església parroquial d'Ax i fou el seu sepulcre molt visitat pels seus devots fins que Déu nostre Senyor permeté que Catalunya, tan amada per Sant Eudald, fos la dipositària de les seves relíquies, i el 6 de novembre del 978 la Comunitat Benedictina del Monestir de Ripoll rebé amb tota solemnitat aquestes precioses relíquies, col·locant-les a l'altar major. Aclamat Patró de Ripoll l'any 1004 per haver auxiliat els ripollesos d'una funesta sequedat i mortífera pesta, el seu culte s'estengué a altres llocs de Catalunya gràcies a la influència dels monjos benedictins de Ripoll.

L'any 1054, en agraïment de tants beneficis com rebien els ripollesos de llur Patró, li aixecaren una esvelta església, en el cor de la Vila, que fou destruïda durant la Revolució de l'any 1936, i es tornaren de nou les relíquies del Sant —miraculosament salvades—, al Monestir, avui església parroquial.

Les relíquies del Sant són guardades des del 1670 en un reliquiari de plata.

Heus ací un breu resum de la vida de Sant Eudald com homenatge al Sant Patró en el 1.400 aniversari del seu martiri a Ax, i, també, per entendre les estrofes dels Goigs que, sense aquesta breu síntesi, serien de difícil interpretació.

Els Goigs, escriu en Serra i Boldú (Calendari Folklòric d'Urgell, pàg. 14), són un formós monument de la fe catalana que palesa de manera admirable la confiança del poble envers una imatge, com a condensació que és de l'afecte que ha vingut inspirant-nos.

Els Goigs en llengua vernacla neixen de l'himnari sagrat de l'Església. Ara bé, l'himne llatí de l'Església té una estructura molt seva i peculiar, se sosté per un aire triomfal i d'exultació que es fan comunicatius; per això solem dir que el cant litúrgic dels himnes enfervoreix els cors.

Durant els segles de l'Edat Mitjana, plens de fe i pietat, pujaven els romeus als santuaris de la Verge, invocant-la en llurs necessitats, amb cobles dictades pel fervor popular, de variada poesia, emmotllades a les canticels conegudes. L'arrelada devoció al títol del Roser, va donar la norma d'un tipus de cobles amb tornada que, en glossar els misteris de la Verge amb l'emoció de les gaubances, determinà les característiques dels **Goigs** que aviat es generalitzen no sols a través dels santuaris marians, sinó també dels sants.

La impremta va afavorir llur difusió en estampar les cobles a dues columnes en un sol full, encapçalats per un gravat al boix representatiu de la imatge, i, des del segle XVIII, envoltada la pàgina amb una orla. S'ha arribat així a la forma definitiva que ha continuat com a típica en aquests fulls populars.

El poble senzill conegué la vida i els misteris de Crist i de Maria, la vida dels sants i dels màrtirs, per la canticela descriptiva dels seus Goigs. L'enorme difusió d'aquestes composicions poètiques que aureolà, un temps, tots els llocs venerats en les seves imatges que més havien penetrat en el sentiment religiós del poble, va arribar a la concreció de la seva coneguda poesia de sabor popular, que tot ho embelleix i sublima, que s'exalta en els misteris i s'entusiasma en les tradicions per contar les seves alegries i exposar les seves penes en un llenguatge ingenu dels sentirs més intensament viscuts.

Per a major intel·ligència dels Goigs de Sant Eudald estudiarem, en primer lloc, els que es cantaven i es canten a Ripoll. Després veurem els Goigs d'altres encontrades.

I – ELS GOIGS DE SANT EUDALD, DE RIPOLL

Els Goigs primitius de Sant Eudald que es cantaven abans de l'any 1638 i dels quals es conserva el manuscrit a la Casa "L'Espigoler", de Montagut, foren recollits per Mn. Pere-Antoni Coromina.

En efecte, Mn. Coromina va escriure a Mn. Sebastià Bosch, Pvre., "residint en dita Iglesia de Sant Eudalt de la Vila de Ripoll, enviantli los goigs dins una carta, desitjant saber si eràn los mateixos se cantavan endita Yglesia de la Vila de Ripoll, y si ni havia de estampats men envias perque los mateixos que li envihi me los havian enviats fa molt temps de Ripoll". En la resposta de Mn. Bosch, del dia 5 d'octubre del 1638, li diu: "*Jo tinch rebuda sa carta en resposta de la qual dich á V^m que nosaltres tenim assi en Ripoll una capella de Sant Eudalt, y encara que la capella se diu Sant Thou, lo Sant nos diu Sant Thou, conforme son los cossos Sants que son á Sabra, sino que se*

diu Sant Eudalt, que es una Sant martir conforme pot V^m veurer ab los goits ó cobles que V^m me ha enviadas dintre sa carta, los quals goits, ó cobles dich a V^m que son los mateixos que cantam nosaltres los quals li torno jó enviar aqui junt ab esta. Aquí non han may estampats, y per no haverni de estampats no lin puch enviar”.

Els esmentats goigs semblen escrits de memòria, puix que la transcripció és bon xic defectuosa i incompleta. Es troben copiats al foli 91, i diuen així: *“Cobla de sanct Eudalt antiga, la qual se canta a Ripoll pero no en la Iglesia de Sanct Eudalt, esta cobla noy es tota, la que se canta en dita Iglesia de Sanct Eudalt de Ripoll es la que esta continguda en lo raves de aquest full mateix”*. *“A Honor y reverencia dels gloriós martir Sant Eudalt, lo qual sagrat cos te la Vila de Ripoll de las reliquias del qual tenim part de ellas en lo peu de una figura de bulto de Sant Eudalt en la capella vulgarment anomenada de Sant Thou de la parroquia de Sant Pere de Montagut del Bisbat de Gerona: los quals Coblas se cantan en la Yglesia també anomenada de Sant Thou de la Vila de Ripoll, affins a la addició*

*si es affagida
una de nou lo
any 1644”*.

Abans del 1646 es cantaven, doncs, a Ripoll els goigs actuals solament que no hi figuren dos posades: la que comença *“Vos invocan las prenyadas etc”* i la següent *“En sa companyia aportan etc”*. L'any 1644 hi ha una nota que diu així: *“Affins assi es la propia cobla se canta en la Iglesia de Sant Thou de la Vila de Ripoll, pero estas posadas següents si son affegidas en lo mes de Maix del any 1644 per un devot del Sant gloriós, tretas de la historia y vida de Sant Eudalt”*... *«Comensa la addisio. Las posadas devall escritas sison compostas y affegidas per mi Pere Antoni Coromina Pbre y Domer Rector de dita Capella.*

*Sant Eudald remeis donau...
De Christo haveu alcansat...
Y tambe haveu alcansat...
La vostra oració...
Maná el pervers y mal Rey...
Y per mes atormentarvos...*

A més d'aquestes aportacions tan importants del susdit Mn. Coromina, consta també l'existència de Goigs a Sant Eudald a Ripoll en la fundació que fa Joan Guasch, paraire, a 3 d'octubre de 1636 en el seu testament. Diu així: *“Item a honor y gloria de Nostre Senyor Jesucrist y de la gloriosa y humil Verge Maria y del glorios Sant Eudalt instituesch y fundo y vull se sien dits en la Iglesia de Sant Eudalt cada primer dissapte del mes al vespre per los domers de dita Iglesia cantats per lo que dono dotze lliures barcelones”*. Consta, també, que el seu fill Sebastià, paraire, compleix la susdita deixa.

Exposats aquests principis posem, a continuació, els goigs de referència:

*"Pus Ripoll resta honrat
del vostre sanct beneit cos
procuraunos sanitat
Sanct Eudalt molt gloriós.*

*Seguiiau vos la carrera
la que vos fonch inspirat
seguiau vos la carrera
oblidant pare y mare
dexant la cosa mes cara
de aquest mon tan treballos
en lo Cel teniu posada
Sanct Eudalt molt gloriós.*

*Quant St. Pancras fou mort
gran dolor crech vos sentireu
mes Deu vos dona conort
quan ell vos apareixia
dientvos lo que fariiau
a Tolosa anareu vos
en lo cel, etc.*

*Per lo camí de Tolosa
quatre aus trobareu plegats
cosa fou maravellosa
que tots foren convidats
estant a taula assentats
pomas demanareu vos
en lo cel, etc.*

*La hostesa refusava
dient que no es posquia fer
de pomas no hi ha en casa
trista no saber que fer
mes vos dos donareu pler
al fill ressucitareu vos
en lo cel, etc.*

*Despues de Tolosa enfora
mes camí vos vareu dar
estant vos acalorat
a Deu vareu invocar
una font vos va donar
a la qual refrescareu vos
en lo cel, etc.*

*Quant hagueren refrescat
mes camí vos vareu dar
estant vos a la presó
miracles vareu obrar
al fill del governador
vareu vos ressussitar
una dona deslliurareu
del gran part y greu dolor
en lo cel teniu posada
Sanct Eudalt molt glorios".*

Des de mitjans del segle XVII ja es cantava, doncs, el text que posa al revers del full. És el que es venia cantant fins a l'edició de l'any 1932. En aquesta data, la lletra fou arreglada per Mn. Josep Tordera, Vicari aleshores de Ripoll i, anys després, Rector Arxiprest de Santa Maria de Ripoll. Probablement els susdits goigs tenien tornada pròpia –avui desapareguda–, per això el ripollès i Mestre de Capella del Monestir de Santa Maria de Ripoll Mn. Damià Torrents i Coll en feu una de nova de caient popular.

Posem en dos columnes els esmentats goigs. Els de la primera columna són els populars, sense les correccions de Mn. Tordera; els de la segona, les corregits pel susdit senyor.

*Puig sou de tot aquest poble
devotament invocát:
Sant Eudalt, Màrtir tant noble
siàunos sempre Advocat.*

*Puix sou de tot aquest poble
devotament invocát:
Sant Eudald, o màrtir noble,
sigueu-nos sempre advocat.*

*Per la voluntat Divina
nasquéreu en Lombardia
eixint de la Idolatria,
com la Rosa de la espina
Columna de foch immoble
en lo ventre figurát;*

*Apartàrenvos del Pare
que era lo Compte Liró
prenent un Sant companyó
queus servis de Pare y Mare:
Fereu penitencia doble
vint anys en la soledát;*

*Quant entrareu en Tolosa
mostrá Deu ser Vos gran Sant,
ressuscitant un infant,
no trobantse mes que la ossa:
Alababa á Deu lo Poble,
queus doná tal potestat;*

*Altres miracles obráreu -
que's lo número molt gran,
tant, que comptar nos podrán
los morts que ressucitàreu
Grans mercés en aquest Poble
de Deu havéu alcansát;*

*Notable miracle fonch,
que, quan de Roma veniau
per la gran set, que teniau,
fereu eixir una font
del mitj d'una roca immoble
á Moysés acompárat;*

*A quinze endemoniats
dels Dimonis libertáreu,
infinitis malalts curáreu
de grans mals atormentats:
A molts la terra no cobra
per habervos reclamát;*

*Per Vos ciegos cobran vista,
los muts cobran lo parlar,
los coixos lo caminar,
alegria la gent trista:
Per Vos fonch tot aquest Poble
de peste, y fam deslliurát;*

*Per la voluntat divina
naixéreu a Lombardia
eixint de la idolatria
com la rosa de l'espina
quan Pancraç en una cova
tot caçant haveu trobat;*

*Deixàreu la llar paterna
per seguir el Redemptor:
i és aquell Sant companyó
qui us ampara i qui us governa;
Vint anys penitència heroica
feu amb ell en soledat;*

*A Tolosa volgué un dia
mostrar Déu, ésser vós un Sant,
ple de vida un nin tornant
quan només ossos tenia.
Per l'excelsa virtut vostra
sacerdot sou ordenat;*

*L'altra vida que portàveu
dolça flaire anà espargint,
mes, humil, d'honors fugint
prop d'Urgell us traslladàveu:
de Sant Sadurni la testa
a l'Andorra haveu portat;*

*De Roma en peregrinatge
quan torneu obedient
per avis de Déu clement
vers les Gàl·lies fent viatge,
una font miraculosa
vostra set ha mitigat;*

*En nom de Déu llibertáreu
a quinze endemoniats;
molts cristians enganyats
de l'heretgia salvàreu;
predicant a totes hores
de Crist la Divinitat;*

*Al pròxim d'amargues penes
consolàveu piament
bo i trencant al penitent
del pecat les vils cadenes:
grans miracles aureolen
tot el vostre apostolat;*

*Vos invocan las prenyadas
al rigor de sos dolors,
y restan aliviadas
de un estat tant perillós:
Visitant vostra Iglesia
que en Ripoll han fabricat;*

*En sa companyia aportan
lo fruyt de son felis part,
y així als demés exhortan
Vos prengan per Advocat;
y ab lo vostre patrocini
de Deu tot es alcansat;*

*Finalment lo Poble foll
de Archs vos donà greu mort,
apres per Divina sort
foreu portat á Ripoll:
Lo qual es restát molt noble,
per haverlo Vos honrat;*

*Puix sou en lo Cel immoble
eternament coronát
Sant Eudalt, Màrtir, tant noble,
siaunos sempre Advocat.*

*Us donà mortal tortura
l'heretgia amb odi foll;
anys després d'Ax a Ripoll
sou portat amb gran ventura;
i en sa història gloriosa
lloc d'honor us ha donat:*

*Aigua pura i benfactora
als prats i camps envieu
la salut prest retorneu
al malalt que amb fe us implora;
per vós fou el nostre poble
de pesta i fam resguardat:*

*Per Patró va proclamar-vos
aquesta Vila Comtal,
com tribut d'amor cabdal
bella església va ofrenar-vos;
dintre una arca molt preciosa
vostre cos és venerat:*

*Reclamant-vos les casades
en els llurs més viu dolors,
tot sovint reben socors
i amb llurs fills són deslliurades
agraïdes us presenten
el fillet que han infantat:*

*Per vós reben cecs la vista,
els muts troben el parlar,
els coixos el caminar
i alegria la gent trista;
sou ajut del qui us invoca
en tota necessitat:*

*Puix sou en el cel immoble
eternament coronat:
Sant Eudald, o màrtir noble,
sigueu-nos sempre advocat.*

No sabem la data en què es començaren a imprimir goigs del nostre Patró. L'any 1638 sembla que encara no n'hi havia d'impresos, com es dedueix del citat manuscrit. A la valuosa col·lecció del Sr. Josep Roig i Puñed, hom hi trobava uns goigs de Sant Eudald de l'església de Ripoll estampats a la casa de Joan Jolis, del carrer dels Cotoners. Van sense data. La resposta de l'erudit col·leccionador Sr. Roig, a una qüestió proposada, fou la següent: «D'aquest nom (Joan Jolis) hi ha dos impressors: pare i fill. El primer imprimí de 1679 a 1705 i el segon de 1705 a 1759. Jo m'inclino a creure que són del primer, mes no ho puc assegurar en absolut» (Carta del 21 de març del 1936).

Heus ací la llista de goigs que hem tingut ocasió de trobar en les col·leccions de l'Arxiu de Sant Pere i en algunes de particulars:

1.- *Goigs del gloriós martyr Sant Eudalt, ques cantan en la Yglesia de la Vila de Ripoll, Bisbat de Vich. En casa de Joan Jolis. Estamper al carrer dels Cotoners. (Segle XVII)*

2.- *Goigs del gloriós martyr S. Eudalt, ques cantan en la Yglesia de la Vila de Ripoll, de ningun Bisbat. Gerona: Per Narcís Oliva, Estamper a la Plaça de las Cols. (Segle XVIII o principis del XIX). El dir que Ripoll no era de cap bisbat és perquè l'Abat de Ripoll no solament tenia sobre la Vila la plena jurisdicció civil, si nó també l'eclesiàstica o quasi episcopal, amb territori separat.*

3.- *Goigs del glorios martir S. Eudalt ques cantan en la Yglesia de la Vila de Ripoll, de ningún Bisbat. Barcelona: Por la Viuda Sastres e Hijos, calle de Patritxol. (Segle XVIII o XIX).*

4.- *Goigs del gloriós martir Sant Eudalt ques cantan en la Iglesia de la Vila de Ripoll, de ningún Bisbat. Vich, Imprenta i Llibreria de I. Valls. Any 1844.*

5.- *Goigs del gloriós Martir Sant Eudalt, ques cantan en la Iglesia de la Vila de Ripoll. Vich. Imp. de J. Valls, 1863.*

6.- *Goigs del gloriós martir St. Eudalt, que's cantan en sa Iglesia de la Vila de Ripoll. Ripoll. Impremta R. Bonet. Any 1901.*

7.- *Goigs a llaor del gloriós màrtir Sant Eudald, Prev., Patró de Ripoll on són servades ses reliquies en sa pròpia Església des de l'any 1054. Ripoll: Per Llorenç Bonet, Impressor. Any 1932. (Lletra arreglada per Mn. Josep Tordera. Música de Mn. Damià Torrents).*

8.- *Goigs a llaor del gloriós màrtir S. Eudald, Prev., Patró de Ripoll on es veneren les seves sagrades reliquies des de l'any 978. Lletra popular. Tonada de Baltasar Maideu Auguet. Tipografia Ripollesa de Daniel Maideu. Any 1936.*

9.- *Goigs a llaor del gloriós màrtir Sant Eudald, Prev. Patró de Ripoll on es veneren les seves sagrades reliquies des de l'any 1054. Ripoll. Tipografia Ripollesa de Daniel Maideu. Any 1939.*

10.- *Goigs a llaor del gloriós Màrtir Sant Eudald, Prevere, Patró de Ripoll, on es veneren les seves sagrades reliquies des de l'any 978. Ripoll, Imp. Bonet. Any 1949.*

11.- *Goigs a llaor del gloriós màrtir Sant Eudald, Prevere, Patró de Ripoll on es veneren les seves sagrades reliquies des de l'any 978. Impremta Bonet. Any 1953.*

12.- *Goigs a llaor del gloriós Màrtir Sant Eudald, Prevere, Patró de Ripoll, on es veneren les seves sagrades reliquies des de l'any 978. Ripoll. Impremta Bonet. Any 1981.*

Tots aquests goigs tenen la lletra tradicional que es ve cantant des del segle XVII. A partir de l'edició de l'any 1932, tots porten les correccions que féu Mossèn Tordera.

També hi ha els goigs originals de Mn. Eudald Ferret i Fossas publicats

juntament amb la Novena a Sant Eudald, corregida pel susdit sacerdot, però no editats en full a part. Diu així la nota de Mn. Ferret: «Aquests goigs formen part de la novena del Sant -traduïda i completada per l'autor dels mateixos- estampada a Ripoll en 1894 per en Ramon Bonet (A.S.P.R., «Assaigs poètics», P. 26, Carpeta Mn. E. Ferret).

Són els següents:

*Puix brilleu com astre hermós
en el regne del Senyor;
Sant Eudald, Màrtir gloriós,
sigueu nostre protector.*

*De sanc noble, en Lombardia
vegereu el primer sol,
més la impura idolatria
va gronxar vostre bressol;
No volgué Déu bondados
que arrelés en vostre cor:*

*Perseguint la cassa un dia
a Pancraci vau trobar;
l'escullireu Vos per guia
i ell al Cel us va guiar;
prest fugiu com perillós
dels pares el dolç amor:*

*A Catalunya arribareu
després del penediment,
i un aspre desert buscareu
ont fer vida penitent;
si us mostrareu generós
bé ho fou més el Criador:*

*Mort Pancraci decidireu
deixar ja el desert ombriu,
i a Tolosa al punt partireu
on vol Déu que us dirigiu;
aquí us concedí piadós
de ministre seu l'honor:*

*Vostre santedat creixia,
i en just premi a vostre zel,
de miracler, us teixia
corona gentil, el Cel;
si els morts troben vida en Vos,
els malalts, mercè i favor:*

*Prop d'Urgell devot portareu
el cap de Sant Saturní,
i a Roma al poc temps anareu
devotíssim peregrí;
vostre martiri ditxós
aquí us revelà el Senyor:*

*Prompte a la veu de l'Altíssim
a les Gàlles voleu,
i amb vostre zel ardentíssim
a mil cors la fe torneu;
això encen l'odi furiós
de l'Arrianisme traidor:*

*L'amor que en vostre pit nia
és com foc viu que us consum,
com joïell de gran valia,
lliri de divi perfum;
per'xò us esculli gojós
pel seu jardí el Criador:*

*Per la fe que us encenia
en Ax foreu assotat,
destrossant amb ràbia impia
vils botxins vostre costat;
dessangrat ja vostre cos,
l'arrosseguen amb furor:*

*Per fi el cap us foradaren
amb tres claus que hi han clavat,
i encar, folls, continuaren
malferint-vos sens pietat;
fins que us obrí el Cel hermós
un estoc que us ferí el cor:*

*Els devots que en Vos confien
bé saben que els protegiu;
si els malalts a Vos es fien
sou el metge que els guaríu;
en mals parts doneu socós
si us invoquen amb fervor:*

*De Ripoll que us té per guia
sigueu port de salvament,
i si hi brota l'heretgia
aixafeu eixa serpent;
ja que estotja vostre cos,
vetlleu Vos pel seu honor:*

*Puix sou pel que acut a Vos
font de mística dolçor:*

*Sant Eudald, Màrtir gloriós,
sigueu nostre protector.*

Els primers goigs en castellà que es cantaven a Ripoll són de l'últim quart del segle XVIII, i diuen així:

«Gozos del invicto martyr de Christo -San Eudaldo- que se cantan en su propia capilla de la Villa de Ripoll. Barcelona: Por Francisco Suria, en la calle de la Paja.

*Pues naciste Sol hermoso
de entre el gentilico horror;
Eudaldo, Martyr glorioso,
sed nuestro fiel Protector.*

*De ilustre fangre faliste,
mas era folar Gentil,
y afsi en la edad juvenil
nada de JESUS oíste:
Sin embargo luz, y amor
te franqueó Dios piadoso:*

*Apenas à ti llegó
el Espiritu Divino,
hizote tan peregrino,
que nadie te conoció:
No lo admiro que el Author
Obraba en ti de amoroso;*

*El cariño paternal
no te hizo impresion alguna,
ni halagos de la fortuna
vencieron tu pecho leal:
Cargos de mas esplendor
te dió el Cielo dadivoso;*

*Con rigurosa adfinencia
empezaste el nuevo estado,
fubiendo de grado en grado
tu espantosa penitencia:
De Ti mismo triunfador
lograste salir dichofo;*

*Los exquisitos favores,
que del Cielo merecistes,
bien manifiestan, que fuistes
Angel humano en candores:
Deleitarte en el Señor
fue siempre tu afán ansioso;*

*Llevado de un zelo pio
te opufiste à los Tyranos,
quitandoles de las manos
innumerable gentio;
Al riego de tu fudor
cogiste fruto copioso,*

*Tus fatigas, y desvelos
viages, persecuciones,
Divinas consolaciones
merecieron à los Cielos:
visitas del Salvador
conseguiste venturofo;*

*Tres clavos en tu cabeza
preciosa diadema fon,
la espada en el corazon
pregona tu fortaleza:
Ya como à Conquistador
te ciñe laurél frondoso;*

*En Acqs theforo escondido
estuviste algunos años,
mas por caminos estraños
se compensó aquel olvido:
RIPOLL mereció el honor,
de que le honrasses gustoso;*

*De vuestro Cuerpo Sagrado
falen tan raros olores,
que no hai aromas, ni flores,
que deleiten, à su lado:
Del Divino Labrador
fois el plantél mas vistoso;*

*Con una Fe peregrina
vienen à Vos los Mortales,
y hallan que fois en sus males
mui eficaz medicina:
Aliviais todo dolor
con modo maravillofo;*

*Os invoca la muger
en sus partos à menudo
hasta el ciego, fordo, y mudo,
publica vuestro poder:
Soberano Bienhechor
os halla aun el viciofo;*

*Ya que implora tu favor
nuestro pecho fervoroso;
Eudaldo, Martyr glorioso
sed nuesfiro fiel Protector.*

També a l'Arxiu Parroquial de Sant Pere de Ripoll hi ha uns goigs manuscrits d'últims del segle XIX dels papers d'Eudald Rota, que diuen així:

GOZOS DE SAN EUDALDO

*Pues sois Santo poderoso
en la Corte celestial
Libradnos de todo mal
Eudaldo martir glorioso*

*Una columna de fuego
Hasta el cielo levantada
Soñó tu Madre preñada
Y la dejó sin sosiego
Mas tu pecho fogoso
En caridad fue señal:
Pancrasio te Bautizó
Y estando el tiempo sereno
Hoyóse un alegre trueno
Y una luz te coronó.
Mostró el Cielo cual lustroso
Serias y cuan cabal:
Veinte años mortificado
En un desierto vivisteis
Despues a Tolosa fuisteis
Porque Cristo os lo a mandado
Alli os mostrais milagroso
con aplauso unibersal:
Por diabòlica violencia
Un niño despedezado
Y en un Arca sepultado
Resucita tu clemencia
Muestra manzanas gozoso
Como trofeo especial:
En tierras secas y viles
Fuente caudalosa abristeis
Y con esto convertisteis
A muchos pueblos gentiles.
Aniquilais portentoso
Todo nocivo animal:
Obligais a que el Demonio
En voz pública digese
Que Apolo no es Dios y diese
De nuestra fe testimonio
El de Eudaldo es glorioso
Clama el pueblo y Dios real!*

*Estando ya preso vos
Obrais tantas maravillas
Que a los tiranos espantas
Y los conviertes a Dios
Os mostrais tan portentoso
Que en esto sois sin igual:
Azotes, gárfios y ardores
Padeceis alegre y fuerte
Y siempre venceis a la muerte
De Christo con los favores
Muere el rey que furioso
Os manda martirio tal:
En fin muere tu persona
En una cueba encerrado
Y con clavos traladado
Por no perder la corona
Por tí ofrece el cielo hermoso
Será siempre liberal:
A Ripoll se trasladó
Tu cuerpo con maravilla
Y alló siempre en ti esta villa
Todo cuanto os suplicó
Sois su protector famoso
Y abogado general:
Que milagro no has obrado
A todo mal toda alegria
En sus ruegos y eficacia
Pronto remedio ha logrado
De Ripoll sois el precioso tesoro
Tesoro Celestial:

Pues que sois tan Poderoso
En la corte celestial
Libradnos de todo mal
Eudaldo Martir glorioso».*

II- EN ALTRES ENCONTRADES

DE SANT CUGAT, DE BARCELONA

1.- *Goigs del gloriós martyr Sant Eudalt ques cantan en la Iglesia Parroquial de St. Cugat del Rech, de la ciutat de Barcelona. Barcelona: Per Raimunda Altés, Viuda, a la llibreteria. (segle XVIII)*

2.- *Goigs del gloriós martir Sant Eudalt, especial protector de las dones prenyadas, que se venera en la Iglesia Parroquial de Sant Cugat de Barcelona. Barcelona en la Estampa de Joseph Rubió.*

3.- *Goigs del gloriós martir Sant Eudalt, ques cantan en la Iglesia Parroquial de St. Cugat del Rech de la ciutat de Barcelona. Barcelona: Per la Companyia de Jordi, Roca y Gaspar.*

4.- *Goigs del gloriós martir Sant Eudald ques cantan en la Iglesia Parroquial de St. Cugat del Rech de la ciutat de Barcelona. Barcelona: En la imprenta de Brusi.*

Tots tenen la lletra tradicional.

Hi ha, a més, quatre edicions en castellà:

1.- *Gozos del invicto martir de Cristo San Eudaldo, que se venera en la Iglesia Parroquial de S. Cucufate, de Barcelona. Barcelona: Imprenta de los Herederos de la Vda. Pla, Calle de la Princesa. 1866.*

2.- *Gozos del invicto martir de Cristo San Eudaldo, que se venera en la Iglesia Parroquial de S. Cucufate, de Barcelona. Barcelona. Tipografia Católica. Pino 5. 1881.*

3.- *Gozos de San Eudaldo, mártir que canta la Asociación de sus devotos, canónicamente establecida en la Iglesia parroquial de S. Cucufate de la Ciudad de Barcelona. Imp. de V. Berdós. Tapineria, 17.*

4.- *Gozos de San Eudaldo, mártir que canta la Asociación de sus devotos, canónicamente establecida en la Iglesia parroquial de S. Cucufate de la Ciudad de Barcelona. Barcelona. Tip. de los H. de la V. Pla, Princesa, 8. 1911.*

Els dos primers tenen la mateixa lletra que comença així:

Pues naciste sol hermoso

de entre el gentilico error.... És a dir, com els de Ripoll en llengua castellana.

Els dos últims tenen la lletra diferent deguda a Mn. Pau Parassols, segons indiquen le seves inicials, al peu dels goigs. Diuen així:

*Ya que nuestra devoción
en obsequiaros se esmera:
Eudaldo al que en vos espera
dispensadle protección.*

*De ricos padres paganos
noble en Italia nacisteis;
mas apenas conocisteis
los sacros dogmas cristianos,
al punto de ídolos vanos
dejasteis la adoración:*

*Con Pancracio os embarcáis
padres y bienes dejando,
y en Cataluña aportando
en un desierto habitáis,
do á la austeridad juntáis
el estudio y la oración:*

*Muerto Pancraccio, pasasteis
a Tolosa, y elevado
al sacerdotal estado,
muchos enfermos curasteis,
y un niño resucitasteis
de milagros con el don:*

*Lleváis de San Saturnino
cerca de Urgel la cabeza,
y á Roma con la austeriza
pasando de peregrino,
de mártir allí el destino
sabeis por revelación:*

*Cuando a la Galia partís
prodigios do quier obráis,
con tal celo predicáis
que a muchos vos convertís,
mas presa halláis el país
de arriana persecución:*

*En Ax preso y azotado
de orden de un juez muy fiero
con cardas de duro acero
en los costados rasgado,
constante habéis condenado
la arriana obstinación:*

*Vuestro cuerpo todo herido
por las calles arrastraron
y por el muro arrojaron,
por muerto habiéndoos tenido;
mas vos del cielo asistido
lograsteis la curación:*

*Vivo al veros, con presteza
en cuba de puntas llena
os meten, y el juez ordena*

*que os claven en la cabeza
tres clavos con fiereza,
y un estoque al corazón:*

*Ax vuestro cuerpo sagrado
por cuatro siglos guardó,
después el cielo inspiró
fuese a Ripoll trasladado;
de él un gran hueso ha logrado
esa pia Asociación:*

*La Asociación formada
por fieles en Barcelona,
por el obispo Urquinaona
para este teplo aprobada,
por León XIII es dotada
de gracias con profusión:*

*A los Socios, que con celo
vuestra devoción extienden,
y tanto á honraros atienden
benedicdes desde el cielo,
alcanzadles ver sin velo
á Dios en la eterna Sión:*

*En los partos peligrosos
sois abogado especial,
sois médico celestial
para tísicos, gotosos,
contra ataques nerviosos,
reuma, anginas, serampión;
alcanzadles ver sin velo
á Dios en la eterna Sión:*

*Pues esta Asociación
con ardiente fe os venera:
Eudaldo al que vos espera
dispensadle protección.*

Com a nota curiosa, posem, a contiunació, la que llegim en «El Ripollés», de 3 d'agost de 1957: En el local social de l'Agrupació Musical Franz Schubert, de Barcelona, s'ha celebrat un concert dedicat al «Minué». Alternà, en dits actes, l'Orfeó «Laudate». «Por último tuvo lugar el estreno de los Gozos de San Eudaldo de Ripoll de los que es autor el Maestro Sr. Font de Palmerola. El escogido público hizo honor al autor e intérpretes ovacionándoles largamente, viéndose obligados a su repetición. Desde estas líneas y con emoción felicitamos al Sr. Font Palmarola y al Sr. Colomer y del Romero que con sus batutas se unen el prestigio y el sentir del fervor ripollés que sentimos por nuestro Patrón».

ESGLÉSIA DELS PARES TRINITARIS, DE BARCELONA

Goigs del gloriós martir Sant Eudalt, que se canten en la Iglesia del Convent de Pares Trinitaris Calsats, Redempció de Catius de Barcelona. Barcelona: Per Francisco Genéras. Baixada de la Presó. (Lletra tradicional).

MONTAGUT

Mn. Pere-Antoni Coromina va fer estampar l'any 1646 uns Goigs de Sant Eudald a Girona a casa Hieronim Palol. Són els mateixos de Ripoll, sense les dues posades esmentades i amb les sis que ell hi afegeix, com hem dit abans.

Abans d'exposar les edicions dels Goigs de Montagut, anotem les següents variants: En primer lloc, les set primeres estrofes són quasi iguals a la lletra popular amb molt poques variants, per exemple, «*columna de foch hermós*» en lloc de «*columna de foch immoble*». L'inici és com segueix:

*Puix d'est poble fervorós
sòu ah tanta fe invocat:
Sant Eudalt màrtir gloriós,
siáu lo nostre advocat.*

A partir de l'estrofa octava, totes són noves i es deuen a Mn. Coromina. Diuen així:

*Remey, Sant Eudalt donau
A tot mal de cap y orelles,
Perque per ell y per ellas
Vos ficaren aguts claus:
Y est poble ab vostre socós
Sos animals veu curats:
De Dèu sempre habeu lograt
Gracias per vostres devots,
Que ab vostre poder son tots
Del dimoni deslliurats:
Qui us implora sempre en Vos
Consol y amparo ha trobat:
També teniu alcansat
De Dèu, per nostra ventura,
Que'l qui us invoca ab fe pura,
Se lliure de tempestats,
Y que tot lo del sèu fos
De pedra y tòt mal guardat:
Vostra fervent oració
Fonch prest ohida de Dèu,
Quant del cel s'ohí esta veu
Que us daba satisfacció:
«Puix desitjas que aixís fos,
se farà ta voluntat»:*

*Manà lo pervers mal rey
Que fósseu arrossegat
Y després fósseu llensat,
Al mitg de un foch molt cruel:
Queda indemne vostre cos
Y los ministres cremats:
Finalment aquell rey foll
Vos donà una mort cruel
Aprés, per gracia del Cel,
Fóreu portat á Ripoll:
Montagut també ditxós
Vos venera ab gran pietat:*

*A vostre hermós Santuari,
En lo vehinat de Vilars
Situat, de totas parts
Devots véuhense arribarhi;
Y adorar de vostre cos
Las reliquias, postrats:*

TORNADA

*Puix que ab Dèu tan poderós
Sóu per vostra santedat:
Sant Eudalt màrtir gloriós
Siáu lo nostre advocat.*

1.- Goigs en alabansa del gloriós martir Sant Eudalt, lo qual es tingut en molta veneració en una Iglesia particular que està dedicada dins Parroquia de Montagut, Bisbat de Girona. Olot. En la Imprenta y Llibreria de J.D. y Moner Abril de 1844.

2.- Goigs en alabansa del gloriós Sant Eudalt, la imatge y reliquia del qual se veneren en lo santuari de la mateixa invocació situat en la Parroquia de Montagut, Bisbat de Gerona. Barcelona: Estampa dels H. de la V. Pla. Carrer de la Princesa.

3.- Goigs en alabansa del gloriós Sant Eudalt, la imatge y reliquia del qual es venera en lo santuari de la mateixa invocació situat en la Parroquia de Montagut, Bisbat de Gerona. Olot: Imprenta de Joan Bonet, Carrer Major.

4.- Goigs en alabansa del gloriós Sant Eudalt, la imatge y reliquia del qual se venera en lo santuari de la mateixa invocació situat en la Parroquia de Montagut, Bisbat de Gerona. Olot: Imprempta y Llibreria de Joan Bonet.

5.- Goigs en alabansa del gloriós Sant Eudalt, la imatge y reliquia del qual se venera en lo santuari de la mateixa invocació situat en la Parroquia de Montagut, Bisbat de Gerona. Olot: Imprempta i Llibreria de Joan Bonet.

6.- Goigs en alabansa del gloriós Sant Eudalt, la imatge y reliquia del qual se venera en lo santuari de la mateixa invocació situat en la Parròquia de Montagut, Bisbat de Gerona. Olot: Imprempta y Llibreria de R. Bonet, Major 3. Any 1913.

7.- Goigs en alabansa del gloriós Sant Eudalt, la Imatge y Reliquia del qual se veneren en el Santuari de la mateixa invocació situat en la Parròquia de Montagut, Bisbat de Gerona. Olot: Imprenta de Ramon Bonet. 1926.

Es cantava, també, en la susdita església de Montagut unes dècimes, en concret setze, a Sant Eudald. «Decimas en alabansa de la soledad en memoria de la que tingue y observa lo inclit y gloriosissim martir Sant Eudalt en lo desert hont feu aspra penitencia vint anys».

CARDONA

Goigs del gloriós martir St. Eudalt, que's cantan en el veïnat de Segalers de Cardona. Imp. Pejoan. Cardona, any 1932. (Lletra tradicional).

SORBA

Goigs del gloriós Màrtir Sant Eudald, que es canten en la Parròquia de Sorba, Diòcesi de Solsona. Foment de Pietat Catalana. Barcelona. 1926.

Les vuit primeres estrofes són les tradicionals de Ripoll, abans de la correcció de Mn. Tordera. Les tres últimes tenen aquestes variants:

Vostre patrocini és gran
principalment per les mares;
per elles i el seu infant
no són vostres mans avars,
Si us pregunuen amb cor immoble
tot perill n'és allunyat:

El fill després us porten
fruit d'un bon infantament;
i aixís als altres exhorten

preguin confiadament;
I amb el vostre patrocini
de Déu tot és alcançat:
Sou distingit Protector
de la Parròquia de Sorba
i potent deslliurador
del mal que appena i destorba;
En secada sou font noble
que nostres camps heu regat:

GAVER

Goigs del gloriós Màrtir Sant Eudalt que's cantan en sa Iglesia del poble de Gaver. Gragi. General Sanjurjo, 5. Barcelona. (Lletra tradicional).

III SENSE ASSENYALAR LLOC

1.- *Goigs del gloriós martir Sant Eudalt, especial protector de la donas prenyades. Barcelona: En la Estampa de Joseph Rubió. (Lletra tradicional).*

2.- *Goigs a llaor de Sant Eudald, màrtir de Crist, enterrat a Ripoll. Sa festa 11 de Maig. Impremta Arnau-Ors i Bartrés. Princesa, 23. Barcelona.*

3, 4 i 5.- El mateix encapçalament i el mateix peu d'impremta. La lletra és del P. Hilari d'Arenys de Mar. O.F.M. Cap. La música d'Antoni Català, Mestre de Capella. Any 1927. Estan numerats i porten la següent anotació: «L'escreix de la venda serà per auxiliar les Missions dels Pares Capuchins en països infidels». Maig 1927. N°...

Diuen així:

*Amorosa companyia
és la vostra, Sant Eudald:
Protegiu-nos nit i dia,
deslliureu-nos de tot mal.*

*Fill ne sou de ric llinatge,
del de Crist, Pancràs us fèu,
tot el vostre heretatge
generos l'abandoneu
i marxeu amb gosadia
bé sabeu que Déu us val:*

*De Portvendres Vós passàreu
al país dels catalans
un recer dolç hi trobàreu,
com el troben tots els Sants,
una estrella fou la guia
om l'estrella de Nadal:*

*A Tolosa vostra fama
és molt gran per vostre dot,
pel cor bo, tothom us clama
Vós de Déu sou sacerdot,
teniu Vós, taumaturgia
amb la llum sacramental:*

*Retorneu a Catalunya
amb reliquia de gran preu,
que mai més no se n'allunya,
però Vós us en aneu
per l'afany que abellia
monestir patriarcal:*

*Per Itàlia feu miracles
faisonat de pelegrí,
lluïteu contra mal oracles
d'arrians de cor mesquí,
un penyal testimonia
vostre pas ben divinal:*

*Un infant ressucitàveu
perquè Vós a Déu pregueu,
i un altre deslliuràveu
del diable que'l lleveu
del seu cos que malmestia
el seu fer molt infernal:*

*Sou la fruita ja madura,
heu de caure, de morir
i us plau una tortura
que per Crist us fa patir;
Gulielm us aturdia
perquè sou a Déu lleial:*

*Si tres claus atravessaven
l'any cinc-cents vuitanta-u
vostra testa, coronaven
vostre front serè i bru
àngels tots plens d'alegria,
amb la llum celestial:*

TORNADA

*Beneïu l'Església pia
màrtir nostre, Sant Eudald.
Protegiu-nos nit i dia
deslliure-nos de tot mal.*

6.- *Goigs en llaor del gloriós Sant Eudalt, màrtir. Editorial Balmes, S.A. Foment de Pietat.*

7.- *Goigs en llaor del gloriós Sant Eudalt, Màrtir. Foment de Pietat. Any 1933. Editorial Balmes.* Impresos en forma de fullet. Lletra diferent de la tradicional de Ripoll, ja que és del canonge Llovera i la música del Mestre Joan B. Lambert. (1915). D'aquest goigs de Foment de Pietat hi ha una edició que conté quinze estrofes, i un altre de sis solament, a saber, les estrofes 1, 2, 7, 10, 12 i 14 (Foment de Pietat. Any 1933. Editorial Balmes).

Per aquesta raó, les numerem perquè se sàpiga que la primera edició les conté totes, mentre que l'altra sols les estrofes dites.

Diu en així:

*Puix que Déu, de molt bon grat,
tots els vostres precs prospera,
oh Sant Eudalt invocat,
protegiu a qui us venera!*

(1) *Una fruita de dolçura
madura un tronc amargós:
i a voltes de soca dura
sua un bàlsam preciós:
vós fóreu flor encisera
de tronc d'infidelitat:*

(2) *La Germània nuvolosa
us donà sa virior,
i l'Itàlia soleiosa
us donà son bell amor,
doble tremp que, en lluita fera,
bé podrà ésser martellat:*

(3) *Com un roure de muntanya
vós creixieu, bell i fort,
perseguiu l'alimanya
fugitiva per deport;
us plavia la cacera,
mes vós fóreu el caçat:*

(4) *Pel misteri i per la horrura
del bell boscatge desert,
una cèrvola amb païra
s'acull al coval obert
a on fa temps que us espera
Jesucrist crucificat:*

(5) *Hi sojorna un eremita
barba-blanc, de seny immens;
té la carn tota contrita
de l'horror dels anys eters,
però amb nova clarandera
és son front il·luminat:*

(6) *Com un degotíç de crisma
sa doctrina és de suau:
la regor del sant baptisme,
vençut per ell, demanau;
la regor que regenera
l'home vell que hi és entrat:*

(7) *Oh gran mare Catalunya!
per tos fruits i per tos fills,
de sa pàtria Eudalt s'allunya
i ve a tu, esquiu de perills,
noble terra hospitalera,
verger de fidelitat:*

(8) *Els marts tenen llorigueres,
les aus del cel tenen nius,
Catalunya té riberes
i deserts contemplatius,
per Eudalt qui s'hi arrecera
té un paradís ignorat:*

(9) *Un bell matí, sens tardança,
del desert ne sou partit:
cap a Tolosa de França
us portà el Sant Esperit.
En la terra que us espera,
com hi sereu enyorat!:*

(10) *En la ciutat de Tolosa
sacerdot fóreu ungit,
curàveu amb mà amorosa
per do del Sant Esperit,
i per la fe vertadera
tothom era conquistat:*

(11) *De l'heretgia arriana
us blindà un vas de verí
però la creu sobirana
el vas mortal esbaltí,
puix que la creu allibera
al qui en ella és confiat:*

(12) *Per dar fi a la vostra vida
hi caldran turments novells:
açots sens nombre i sens mida
i un tonell ple de coltells,
tres claus al cap, senyal vera
de la Santa Trinitat:*

(13) *Dormiu en repòs i en glòria,
Eudalt, noble vencedor,
dintre el mantell de victòria
de vostre sang. Amb honor,
Catalunya hospitalera
us darà sojorn sagrat:*

(14) *Vigilants, en sava viva,
ossos àrids, refluïu:
dau a la pàtria adoptiva,
qui vetlla el son que dormiu,
flors de nova primavera,
fruita d'honor i d'honestat:*

(15) *Sobre tota malaltia,
damunt tot defalliment,
des del cel, si en vós confia,
inclineu l'esguard clement,
medicina remeiera,
ungüent d'immortalitat:*

TORNADA

*Puix que Déu, de molt bon grat,
tots els vostres precis prospera,
oh Sant Eudalt invocat,
protegiu a qui us venera!*

No trobo paraules més adequades per a terminar aquest article, que les del Sr. Carles Babot i Boixeda, President dels «Amics dels Goigs», de Barcelona: «Cantar els Goigs dels Sants és fer oració en comú i, per tant, els goigs des de fa molts segles estan en la línia actual de l'Església».